

V E N D I M
Nr.1, datë 30.1.2003

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, të përbëra nga:

Thimjo Kondi	Kryetar
Perikli Zaharia	Anëtar
Kristaq Ngjela	Anëtar
Spiro Spiro	Anëtar
Agron Lamaj	Anëtar
Artan Hoxha	Anëtar
Natasha Sheshi	Anëtare
Metush Saraçi	Anëtar
Nikoleta Kita	Anëtare
Zamir Poda	Anëtar
Valentina Kondili	Anëtare
Vladimir Metani	Anëtar
Vladimir Bineri	Anëtar
Irma Bala	Anëtare

në seancën gjyqësore të datës 30.1.2003 morën në shqyrtim çështjen civile me palë:

KËRKUES: PROKURORIA E PËRGJITHSHME, përfaqësuar nga prokurori Bilbil Mete.

OBJEKTI: Njohje e vendimit penal të Gjykatës së Parë Penale të Apelit të Milanos Itali, nr.6/01 e nr.39/00, datë 2.2.2001, në ngarkim të shtetasit shqiptar Arben Grori.

Baza ligjore: Neni 512 i Kodit të Procedurës Penale.

I dënuari Arben Grori përfaqësohet nga avokatët Vladimir Meçe e Mark Pëllumbi.

Gjykata e Rrethit Tiranë, me vendimin nr.555, datë 20.6.2002 ka vendosur:

Mospranimin e kërkesës së Prokurorisë së Përgjithshme për njohjen e vendimit penal nr.6/01 dhe nr.39/00, datë 2.2.2001 të Gjykatës së Parë Penale të Apelit të Milanos Itali.

Gjykata e Apelit Tiranë, mbi apelin e prokurorit, me vendimin nr.384, datë 24.7.2002, ka vendosur:

Lënien në fuqi të vendimit nr.555 akti, datë 20.6.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

Kundër vendimeve të mësipërme, ka bërë rekurs Prokuroria e Përgjithshme, e cila kërkon ndryshimin e vendimeve dhe pranimin e kërkesës për njohjen e vendimit penal të huaj, për arsyet e mëposhtme:

Nuk ekziston asnjë shkak ligjor për mosnjohjen e vendimit penal të autoriteteve gjyqësore italiane për dënimin e Arben Grorit.

- Germa “e” e nenit 514, pika 1 e Kodit të Procedurës Penale, që parashikonte kushtin absurd të pëlqimit të të dënuarit ose të përfaqësuesit të tij ligjor, është shfuqizuar me ligjin nr.8813, datë 13.6.2002 dhe ky ligj ka qenë në fuqi në momentin e gjykimit të çështjes në Gjykatën e Apelit Tiranë.

- Gjykatat kanë vendosur në kundërshtim me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, nenet 3, 4, 5, 6 e 21 të saj, pasi, nëse ato çmonin se për njohjen e vendimit të autoriteteve gjyqësore italiane bëhej pengesë germa “e” e nenit 514 të Kodit të Procedurës Penale, në mbështetje të nenit 145, pika 2 të Kushtetutës, duhet të pezullonin gjykimin dhe t’ia dërgonin çështjen Gjykatës Kushtetuese, pasi nuk mund të mos vlerësohej se përmbajtja e kësaj dispozite binte ndesh me ligjin themelor të shtetit.

- Gjykatat kanë vepruar në kundërshtim me vendimin unifikues të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, nr.154, datë 15.4.2000, pasi kushtet e përmendura në këtë vendim ekzistojnë plotësisht në rastin objekt gjykimi.

- Gjykata e apelit ka shkelur parimin e njohur dhe të pranuar botërisht për zbatimin e ligjit procedural penal “tempus regit actum”, sipas të cilit zbatohen ato dispozita procedurale që janë në fuqi në kohën e gjykimit të çështjes dhe përjashtim nga ky rregull është vetëm rasti kur ligjvënësi përcakton afate për aplikimin e ligjit procedural penal.

- Nga përmbajtja e vendimit të gjykatës së apelit arrihet në përfundimin absurd se autorët e

krimit kanë vetëm të drejta e jo detyrime dhe se vendimet e autoriteteve gjyqësore të huaja në Shqipëri janë të pazbatueshme, fakt që flet se kjo gjykatë ka mbajtur anën e mbrojtjes, duke shkelur parimin e paanësisë në gjykim.

- Arsytet e gjykatës së apelit janë deduksione hipotetike e të pambështetura në dispozitat e posaçme të ligjit procedural penal.

Me qëllim njësimin e praktikës gjyqësore bazuar në nenin 438 të Kodit të Procedurës Penale dhe nenin 14 të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë”, Kryetari i Gjykatës së Lartë ka vendosur tërheqjen e çështjes për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara. Ky vendim është marrë nisur nga fakti se, lidhur me këtë kategori çështjesh, në praktikën e gjykatave të rretheve gjyqësore e të apeleve kanë lindur probleme përsa i përket kuptimit, interpretimit e zbatimit të dispozitave të titullit X, kreut III, seksioni I të Kodit të Procedurës Penale, që rregullojnë ekzekutimin e vendimeve penale të huaja (nenet 512 – 518). Në mënyrë të veçantë ka lindur e nevojshme të sqarohen e të njësohen qëndrimet për problemet e mëposhtme:

1. Në marrëdhëniet me autoritetet e huaja në fushën penale, cilat norma kanë përparësi në zbatim, ato të marrëveshjeve ndërkombëtare, të pranuar nga shteti shqiptar ose parimet e normat përgjithësisht të pranuar të së drejtës ndërkombëtare, apo ato të legjislacionit të brendshëm kombëtar?

2. Cili është dallimi midis: 1) transferimit të të dënuarve, që janë dënuar dhe vuajnë dënimin në një shtet të huaj, në shtetin e tyre të origjinës, d.m.th. në shtetin, shtetas të të cilit ata janë; 2) ekzekutimit të vendimit penal të huaj ndaj një shtetasi shqiptar të dënuar, që ndodhet pas dhënies së dënimit në territorin e Republikës së Shqipërisë; 3) ekstradimit?

3. Në varësi të qënies ose jo nën kufizim të lirisë së një të dënuari me burgim, shtetas shqiptar, si rezultat i një vendimi penal të huaj, a jemi para proceseve të ndryshme ekzekutimi dhe, për efekt të këtij ekzekutimi, në njohjen e vendimit penal të huaj, a përbën kusht për njohje pëlqimi i të dënuarit në të gjitha rastet?

Dhënia e pëlqimit të të dënuarit prej gjykatës së huaj duhet për faktin nëse ai dëshiron ta vuajë apo jo dënimin (siç pranon gjykata e rrethit dhe ajo e apelit), apo se ku dëshiron ta vuajë dënimin, në burgjet e shtetit dënues, apo në burgjet e shtetit, shtetas i të cilit ai është?

4. Për problemet e mësipërme a ka ndeshje midis dispozitave të konventave dhe dispozitave të Kodit të Procedurës Penale të Republikës së Shqipërisë.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË,

pasi dëgjuan relatimin e çështjes nga gjyqtarët Thimjo Kondi e Kristaq Ngjela, pasi dëgjuan prokurorin Bilbil Mete, që kërkoi prishjen e të dy vendimeve dhe njohjen e vendimit të Gjykatës së Apelit të Milanos - Itali, avokatët Vladimir Meçe e Mark Pëllumbi që kërkuan lënien në fuqi të vendimeve e pasi e biseduan çështjen në tërësi,

V Ë R E J N Ë:

Vendimi nr.384, datë 24.7.2002 i Gjykatës së Apelit Tiranë dhe vendimi nr.555, datë 20.6.2002 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, që i përkasin të dënuarit Arben Gropi, janë të pabazuar në ligj, prandaj duhet të prishen dhe çështja të dërgohet për rishqyrtim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë. Nga aktet e gjykimit në shkallë të parë e në apel ka rezultuar si më poshtë:

Gjykata e Pestë Penale e Milanos në Republikën e Italisë me vendimin e datës 21.12.1999 ka vendosur deklarimin fajtor dhe dënimin me burgim të përgjithshëm të shtetasit shqiptar Arben Gropi, për krimet e parashikuara nga nenet 110, 575, 577/3 etj. të Kodit Penal Italian.

Vendimi i mësipërm është konfirmuar me vendimin nr.6/01 dhe nr.39/00 të regj.përgj., të Apelit të Milanos në Republikën e Italisë.

Kundër vendimeve të mësipërme është ushtruar rekurs në Gjykatën e Kasacionit të Republikës së Italisë, i cili është hedhur poshtë me sentencën e datës 30.1.2002 të seksionit të parë të asaj gjykate.

Duke qenë se shtetasi shqiptar Arben Gropi është gjykuar e dënuar në mungesë dhe, sipas të dhënave që kishin autoritetet italiane, ai ndodhej në territorin e Republikës së Shqipërisë, ato kanë kërkuar njohjen e vendimit penal të mësipërm nga autoritetet gjyqësore shqiptare. Ministria e Drejtësisë e Italisë ia ka përcjellë dokumentacionin e nevojshëm Ministrisë së Drejtësisë të Shqipërisë

dhe kjo e fundit, Prokurorisë së Përgjithshme, e cila, konform nenit 512/1 të Kodit të Procedurës Penale, ka vënë në lëvizje Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë nuk e ka pranuar këtë kërkesë për njohjen e vendimit penal të huaj me arsyetimin se ekzistonte pengesa ligjore e parashikuar në nenin 514, pika “e”, të Kodi të Procedurës Penale, sipas të cilit “Vendimi i gjykatës së huaj nuk mund të njihet kur: ...

e – nuk është dhënë pëlqimi nga i dënuari ose përfaqësuesi ligjor i tij”.

Kjo gjykatë në arsyetimin e vendimit të saj u referohet edhe disa vendimeve të Gjykatës së Lartë, që kanë të bëjnë me probleme të ekstradimit dhe të transferimit të personave të dënuar nga shteti ku vuajnë dënimin në shtetin, shtetas të të cilit ata janë.

Lidhur me sa më lart, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë vërejnë se referencat në praktikën e kësaj gjykate, të parashtruara në vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, janë të gabuara. Këto vendime nuk japin zgjidhje për çështjen në fjalë, sepse problematika në shqyrtim është e ndryshme.

Gjykata e Apelit Tiranë në vendimin e saj shprehet në mënyrë të përgjithshme se kërkesa e prokurorisë për njohjen e vendimit penal të gjykatës së huaj është e papranueshme, sepse, sipas saj, ajo bie ndesh me parimet e sanksionuara në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë dhe në Konventat Ndërkombëtare, ku Shqipëria ka aderuar apo është palë, si dhe në Kodin Penal e në Kodin e Procedurës Penale. Megjithatë kjo gjykatë nuk bën ndonjë analizë në bazë të atyre parimeve. Madje nuk kuptohet fare se për cilat parime bëhet fjalë.

Në pjesën e fundit të vendimit të saj gjykata e apelit përmend edhe njëherë në mënyrë të përgjithshme ekzistencën e parimeve bazë të kreut të Kushtetutës “Për të drejtat dhe liritë themelore të njeriut”, si dhe u referohet neneve 3 e 15 e vijues të Kushtetutës, nenit 3/3 të Kodit Penal, si dhe nenit 10 të Kodit të Procedurës Penale, sipas të cilit “Marrëdhëniet me autoritetet e huaja në fushën penale rregullohen nga marrëveshjet ndërkombëtare, të pranura nga shteti shqiptar, nga parimet dhe normat përgjithësisht të pranura të së drejtës ndërkombëtare, si dhe dispozitat e këtij kodi”.

Gjykata e Apelit Tiranë konstaton me të drejtë se shteti shqiptar dhe shteti italian ende nuk kanë lidhur ndonjë marrëveshje për njohjen dhe ekzekutimin e vendimeve penale, por arsyetimi i saj për normat përgjithësisht të pranura të së drejtës ndërkombëtare, si dhe normat përkatëse të Kodit të Procedurës Penale, që kanë lidhje me çështjen në shqyrtim, është tërësisht dhe qartësisht i gabuar, mbështetur nga argumentet që do të parashtrujmë më poshtë në këtë vendim.

Gjykata e apelit në vendimin e saj përmend parimin e moskeqësimit të pozitës së të pandehurit, si dhe detyrimin e gjykatës për të zbatuar dispozitat favorizuese. Kjo gjykatë jo vetëm që i përmend përciptazi dhe në mënyrë jokorrekte këto parime, por, për më tepër, ato nuk kanë lidhje me lëndën në shqyrtim.

Në mënyrë të veçantë Gjykata e Lartë e Republikës së Shqipërisë nuk mund të pajtohet me pohime të tilla si: “... janë pranuar këto parime edhe në të drejtën ndërkombëtare, por që nga gjyqtarët e huaj nuk mbahen parasysh kur ata deklarojnë fajtorë dhe japin dënime të rënda për shtetasit shqiptarë, krahasuar me ato të dhëna shtetasve të tyre të dënuar për të njëjtat vepra penale”.

Konkluzione të tilla jo vetëm që nuk bazohen në fakte e argumente dhe nuk mund të bindin askënd, por, për më tepër, ato nuk kanë kurrfarë lidhje me natyrën e përmbajtjen e një vendimi gjyqësor. Shprehje të tilla janë diskretituese për figurën e gjyqtarit dhe ulin kredibilitetin e drejtësisë shqiptare, prandaj i bëhet vërejtje gjykatës së apelit, me qëllim që këto dukuri të mos përsëriten më në të ardhmen.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë konkludojnë se të dy vendimet duhet të prishen për zbatim të gabuar të ligjit procedural mbështetur në arsyetimin si më poshtë:

1. Që në kohën e miratimit të ligjit nr.7491, datë 29.4.1991 “Për dispozitat kryesore kushtetuese” është pranuar se “Legjislacioni i Republikës së Shqipërisë merr parasysh, njeh dhe respekton parimet dhe normat përgjithësisht të pranura të së drejtës ndërkombëtare” (neni 8/1). Me miratimin e Kodit të Procedurës Penale, me ligjin nr.7905 datë 21.3.1995, në nenin 10 të tij u parashikua në mënyrë të shprehur se “Marrëdhëniet me autoritetet e huaja në fushën penale rregullohen nga marrëveshjet ndërkombëtare të pranura nga shteti shqiptar, nga parimet dhe normat përgjithësisht të pranura të së drejtës ndërkombëtare, si dhe dispozitat e këtij kodi”.

Deri në miratimin dhe hyrjen në fuqi të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë ekzistonte vetëm një angazhim i shprehur dhe i përgjithshëm për të zbatuar parimet e normat përgjithësisht të pranura të së drejtës ndërkombëtare, në këtë kuadër edhe normat që rregullojnë marrëdhëniet

juridiksionale midis shteteve në fushën penale e procedurale penale, si dhe për të ndërtuar e përshtatur të gjithë legjislacionin në këto norma e parime.

Në nenin 5 të Kushtetutës është parashikuar se “Republika e Shqipërisë zbaton të drejtën ndërkombëtare të detyrueshme për të”.

Nenet 116/b, c dhe 122 të Kushtetutës parashikojnë në mënyrë të shprehur se marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara dhe të botuara në Fletoren Zyrtare përbëjnë pjesë të sistemit të brendshëm juridik, se ato zbatohen në mënyrë të drejtpërdrejtë, përveç rasteve kur nuk janë të vetëzbatueshme dhe zbatimi i tyre kërkon nxjerrjen e një ligji, dhe se marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara me ligj kanë epërsi mbi ligjet e vendit që nuk pajtohen me to.

Nga sa më lart rezulton se në marrëdhëniet juridiksionale me autoritetet e huaja në fushën penale përparësi ka Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë dhe marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara, pajtueshmëria (kompatibiliteti) e të cilave me Kushtetutën mund të vlerësohet nga Gjykata Kushtetuese para ratifikimit të tyre (neni 131/b i Kushtetutës).

Duke qenë se marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara kanë epërsi mbi ligjet e vendit, atëherë, në rast papajtueshmërie, kuptohet që gjykatat duhet të zbatojnë normat e marrëveshjes ndërkombëtare dhe jo të ligjit që nuk pajtohet me të.

2. Lidhur me zbatimin e vendimeve penale me kufizim të lirisë së një të dënuari, si dhe së masave shtrënguese penale që kufizojnë lirinë e një personi, në marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara (Konventat e Këshillit të Europës) dhe në Kodin e Procedurës Penale, parashikohen: a) Transferimi në shtetin e origjinës (në shtetin, shtetas të të cilit janë) i të dënuarve, që janë dënuar dhe vuajnë dënimin penal me burgim në një shtet të huaj; b) Ekzekutimi nga autoritetet shqiptare i një vendimi penal të dhënë nga një gjykatë e huaj ndaj një shtetasi shqiptar të dënuar, që ndodhet pas dhënies së dënimit në territorin e Republikës së Shqipërisë; c) Ekstradimi.

Ekstradimi për jashtë shtetit sipas nenit 488 të Kodit të Procedurës Penale, është dorëzimi i një personi një shteti të huaj për ekzekutimin e një vendimi me burgim ose të një akti që vërteton procedimin e tij për një vepër penale.

Në këtë rast procedimi penal dhe/ose dënimi me burgim i personit, që ndodhet në Shqipëri dhe që kërkohet të ekstradohet, është bërë në shtetin e huaj që kërkon ekstradimin.

Ndërsa ekstradimi nga jashtë shtetit është marrja në dorëzim prej autoriteteve kompetente të huaja të një personi të proceduar ose të dënuar penalisht, ndaj të cilit duhet të ekzekutohet një masë që kufizon lirinë personale në territorin e Republikës së Shqipërisë (neni 504 i Kodit të Procedurës Penale).

Ekstradimi, në të dy format e sipërpërmendura, nuk ka të bëjë me çështjen në shqyrtim, por sqarimi i kuptimit të tij ka rëndësi për ta dalluar prej ekzekutimit të një vendimi penal të huaj nga autoritetet shqiptare dhe prej transferimit të të burgosurve shqiptarë nga një shtet i huaj, në Shqipëri.

3. Të dy këto masa me karakter proceduralo-penal gjejnë rregullim të përgjithshëm në nenet 512 – 518 të Kodit të Procedurës Penale, nën titullin e përbashkët “Ekzekutimi i vendimeve penale të huaja”.

Transferimi i të burgosurve ka gjetur rregullim edhe në Konventën Europiane “Për transferimin e personave të dënuar me heqje lirie” të ratifikuar nga Kuvendi i Republikës së Shqipërisë e të botuar në Fletoren Zyrtare nr.22 të vitit 1999, si dhe në disa marrëveshje bilaterale me shtete të tjera, ndërsa Konventa e Këshillit të Europës “Për vlerën ndërkombëtare të gjykrimeve penale” është nënshkruar nga shteti shqiptar, por ende nuk është ratifikuar nga Kuvendi. Si e tillë kjo Konventë nuk mund të konsiderohet pjesë e sistemit juridik (legjislacionit) të brendshëm dhe nuk mund të ketë aplikim të drejtpërdrejtë. Megjithatë fakti i nënshkrimit të kësaj Konvente, si dhe miratimi i dispozitës angazhuese sipas të cilit shteti njeh dhe respekton parimet dhe normat përgjithësisht të pranura të së drejtës ndërkombëtare, na ndihmojnë për të kuptuar, interpretuar dhe zbatuar drejt dispozitat e Kodit të Procedurës Penale që kanë lidhje me çështjen në shqyrtim. Këto dispozita nuk mund të kuptohen e të interpretohen ndryshe, veçse sipas kuptimit dhe përmbajtjes së parimeve e normave të gjithëpranura të së drejtës ndërkombëtare dhe të konventave ndërkombëtare.

Rregullimi ligjor në lidhje me njohjen e vendimeve penale të gjykatave të huaja bëhet me anë të dispozitave të neneve 512 – 518 të Kodit të Procedurës Penale, që përfshihen në seksionin e I-rë të kreut të III-të të këtij kodi dhe që titullohet “Ekzekutimi i vendimeve penale të huaja”. Rëndësi për trajtimin e rastit objekt shqyrtimi në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, kanë sidomos dispozitat e neneve 512 dhe 514 të Kodit të Procedurës Penale, në të cilat bëhet fjalë, respektivisht, për

njohjen e vendimeve penale të huaja dhe për kushtet e kësaj njohjeje.

Nga përmbajtja e dispozitës së nenit 512 të Kodit të Procedurës Penale, rezulton se bëhet fjalë për njohjen e vendimeve penale të dhëna nga gjykatat e huaja ndaj shtetasve shqiptarë, shtetasve të huaj ose personave pa shtetësi, por, të cilët në kohën kur kërkohet të bëhet njohja, që janë me banim në shtetin shqiptar. Procedimi penal i këtyre personave mund të ketë nisur në shtetin e huaj ose edhe në shtetin shqiptar, por, në të dy rastet, të jetë bërë nga një gjykatë e huaj.

Nevoja e njohjes së vendimeve penale të gjykatave të huaja, nga gjykatat shqiptare, lind vetëm në rastet kur i dënuari është shtetas shqiptar, ndërsa kur ai është shtetas i huaj apo person pa shtetësi, problemi, sikurse u trajtua më lart, zgjidhet nëpërmjet ekstradimit.

Duke u nisur nga përmbajtja e pikës 1 të dispozitës së nenit 512 të Kodit të Procedurës Penale, sipas së cilës, Ministria e Drejtësisë, kur i vjen një vendim penal i dhënë jashtë shtetit ndaj shtetasve shqiptarë, por me banim në shtetin shqiptar, ndjek procedurat e parashikuara, po në këtë dispozitë, që nevojiten për njohjen e këtyre vendimeve në Shqipëri, arrihet në përfundimin se këtu bëhet fjalë si për të dënuarit, shtetas shqiptarë, vendimi penal i dhënë për të cilët ka filluar të vihet në ekzekutim në shtetin e huaj, ashtu edhe për të dënuarit, shtetas shqiptarë për të cilët, vendimi penal i formës së prerë nuk ka filluar ende të vihet në ekzekutim.

Njohja e vendimeve penale të formës së prerë të gjykatave të huaja për kategorinë e parë, domethënë për të dënuarit shqiptarë, kur ka filluar në fakt ekzekutimi i tyre në shtetin e huaj, kërkohet dhe bëhet, si rregull, me qëllim që i dënuari të vazhdojë vuajtjen e pjesës së pavuajtur të dënimit, në Shqipëri.

Kurse njohja e vendimeve penale të formës së prerë të gjykatave të huaja për kategorinë e dytë, domethënë, për të dënuarit, shtetas shqiptarë, për të cilët vendimi penal i formës së prerë nuk ka filluar të vihet në ekzekutim dhe që janë me banim në shtetin shqiptar, si rregull, bëhet kur kërkohet për të dënuar të cilët ose janë dënuar në mungesë nga gjykata e huaj, ose duke qenë në gjendje të lirë, pas dënimit, kanë lënë vendin e huaj dhe kanë ardhur në Shqipëri. Në këtë kategori, duhet të përfshihen edhe të dënuarit, shtetas shqiptarë, të cilët, megjithëse vendimi penal ndaj tyre ka filluar të vihet në ekzekutim në shtetin e huaj, vuajtja e mëtejshme e dënimit, atje, është ndërprerë, pavarësisht nga shkaku (arratisja e të dënuarit nga burgu, moskthimi i tij nga leja etj.).

Edhe neni 514 i Kodit të Procedurës Penale, që titullohet “Kushtet e njohjes [së një vendimi penal të huaj]” dhe që parashikon në mënyrë taksative rastet kur një vendim penal i huaj nuk mund të njihet nga gjykatat shqiptare, përfshin në rregullimin e tij të dy format (rastet) e njohjes: a) Konvertimin e dënimit penal të dhënë nga një gjykatë e huaj kundër një shtetasi shqiptar, që është duke e vuajtur atë dënim në shtetin e huaj, kur ky i dënuar ka kërkuar që atë dënim ta vuajë ose të vazhdojë ta vuajë në të ardhmen në shtetin e tij; b) Njohjen dhe ekzekutimin e një vendimi penal të dhënë nga një gjykatë e huaj kundër një shtetasi shqiptar (ose edhe shtetasi të huaj ose personi pa shtetësi) me banim në Shqipëri. Në rastin e dytë shtetasi shqiptar nuk mund të ekstradohet pa pëlqimin e tij në shtetin që ka dhënë kundër tij një dënim penal, në mungesë të një marrëveshjeje bilaterale, që lejon ekstradimin edhe kundër vullnetit të tij.

Në rastin e parë pëlqimi i personit të dënuar është i domosdoshëm dhe përbën kusht sine qua non për transferimin e tij në shtetin e origjinës, në pajtim me nenin 3 pika “d” të Konventës Europiane “Për transferimin e personave të dënuar me heqje lirie”, si dhe me nenin 514 pika “e” (para shfuqizimit) të Kodit të Procedurës Penale të Republikës së Shqipërisë. Përsa i përket rastit të transferimit të të dënuarve, shfuqizimi i pikës “e” të nenit 514 i bie ndesh dispozitës së sipërpërmendur të Konventës, duke krijuar një papajtueshmëri. Megjithatë në këtë rast kjo nuk sjell efekte negative në praktikë, sepse, siç e kemi përmendur edhe më lart, konventa është direkt e zbatueshme si pjesë e sistemit juridik të brendshëm dhe zbatimi i saj ka përparësi ndaj Kodit të Procedurës Penale.

Në rastin e dytë, d.m.th. të njohjes dhe ekzekutimit të një vendimi penal të huaj, referimi në, dhe zgjidhja e çështjes sipas pikës “e” të nenit 514 të Kodit të Procedurës Penale, në kohën kur kjo ishte në fuqi, do të përbënte një nonsens. Në zgjidhjen që do të pranonte si domosdoshmëri pranimin edhe në këtë rast të pëlqimit të personit të dënuar do të na çonte vetëm interpretimi gramatikor (ad literam) i kësaj dispozite, ashtu siç ka vepruar gjykata e shkallës së parë dhe ajo e apelit. Mirëpo, interpretimi i një dispozite ligjore është kompleks. Sidomos në rastet kur interpretimi fillestar gramatikor mund të çojë në një nonsens, përparësi merr interpretimi logjik e sistematik. Sipas këtij interpretimi, dispozitës në fjalë do t’i jepet ai kuptim që është i arsyeshëm. Kjo do të thotë që nocionit të “pëlqimit të të dënuarit” nuk mund t’i jepet kuptim i gjerë që të përfshijë të dy rastet e njohjes së

vendimit penal të huaj, por kuptim i ngushtë, që të përfshijë vetëm një rast, d.m.th atë që nuk të çon në një absurditet, sikurse do të ishte dhënia e pëlqimit nga i dënuari për të vuajtur dënimin penal në shtetin e tij, sikurse në rastin e të dënuarit Arben Grori, i cili siç del nga aktet, gjykimi i tij është zhvilluar në mungesë, pasi ai iu shmang drejtësisë italiane.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë e vlerësojnë të drejtë arsyetimin e prokurorëve si më poshtë: “... ekzekutimi i vendimit penal të huaj është një formë e marrëdhënieve juridiksionale me shtetet e huaja, qëllimi kryesor i të cilit është parandalimi i personit të dënuar për t’i shpëtuar vuajtjes së dënimit. Në rast se do të pranohej pëlqimi i të dënuarit si kusht për të njohur vendimin penal të huaj, atëherë ky vendim do të bëhej i pazbatueshëm dhe do të minohej qëllimi kryesor i dispozitave të kreut të Kodit të Procedurës Penale të ekzekutimit të vendimeve penale dhe fryma e marrëdhënieve juridiksionale me shtetet e huaja. I dënuari nuk mund të pyetet se a ka dëshirë të vuajë dënimin, por vetëm se ku ka dëshirë ta vuajë atë. Në të kundërt jemi para një paradoksi, pasi asnjë i dënuar nuk do të pranonte me dëshirë që të shkonte në burg për të vuajtur dënimin, dhe atë më tepër dënimin me burgim të përgjeshëm.

... shteti italian është në pamundësi të ekzekutimit të vendimit penal objekt njohjeje, pasi i dënuari Arben Grori është shtetas shqiptar dhe nuk mund të ekstradohet. Në rast mosnjohjeje të këtij vendimi, atëherë ngelet që Shqipëria të kthehet në vend të qetë e të sigurt për të gjithë të dënuarit, që kryejnë krime jashtë vendit tonë dhe që arrijnë të futen sërish në Shqipëri...”

Dhënia e pëlqimit të një personi të dënuar penalisht prej një gjykate të huaj është kusht i domosdoshëm vetëm për të përcaktuar nëse dënimi do të kryhet në shtetin ku është kryer krimi, është gjykuar çështja dhe është dhënë dënimi apo në shtetin e origjinës së të dënuarit, d.m.th. në burgjet e shtetit, shtetas i të cilit ai është.

Ky është një parim i njohur dhe i gjithëpranuar në konventat ndërkombëtare dhe kjo frymë përshkon kuptimin e përmbajtjen e dispozitave përkatëse të Kodit tonë të Procedurës Penale në tërësi. Për analogji, kjo linjë është ndjekur edhe në nenin 519 të Kodit të Procedurës Penale, që rregullon kushtet e ekzekutimit jashtë shtetit të një vendimi penal të një gjykate shqiptare.

Nga përmbajtja e nenit 519/3 të Kodit të Procedurës Penale rezulton se pëlqimi i të dënuarit nuk është i domosdoshëm kur “ekstradimi është mohuar ose sidoqoftë nuk është i mundur”.

Ndonëse kjo dispozitë nuk ka lidhje me rastin në shqyrtim, zgjidhja që jepet për një situatë të ngjashme jep një argument më tepër në favor të përfundimeve të parashtruara më lart.

4. Për sa parashtrohet në analizat e mësipërme në tërësi Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në përfundimin se nuk vërehet ndonjë ndeshje (kolizion) midis dispozitave përkatëse të Kodit të Procedurës Penale dhe dispozitave korresponduese të konventave ndërkombëtare, megjithëse Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë është miratuar e ka hyrë në fuqi më vonë se Kodi i Procedurës Penale dhe, gjithashtu, konventat europiane janë nënshkruar e ratifikuar më vonë.

Në parashtrimet dhe konkluzionet e mësipërme Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë janë unanime. Mendimet ndahen për zgjidhjen nëse Gjykata e Lartë mundet dhe duhet ta bëjë vetë njohjen e vendimit penal të huaj apo duhet ta dërgojë çështjen për rishqyrtim. Shumica është e mendimit se duhet të zbatohet opsioni i dytë për dy arsye:

1. Gjykata e Lartë nuk mund të zgjerojë juridiksionin e saj fillestar, veç rastit të parashikuar në nenin 141/1 të Kushtetutës.

2. Gjykata e Lartë, po të vendoste vetë, do të shkelte parimin e vendosur në nenin 43 të Kushtetutës, sipas të cilit “Kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe”.

Vendimi i gjykatës së shkallës së parë për njohjen e një vendimi penal të një gjykate të huaj mund të ankimohet në rrugën e zakonshme të ankimit si të gjithë vendimet e tjera.

Ky vendim i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë i jep zgjidhje të plotë e përfundimtare problemit që mosdhënia e pëlqimit për njohjen e vendimit prej personit të dënuar nga një gjykatë e huaj nuk është pengesë për gjykatën shqiptare për të proceduar për njohjen e këtij vendimi.

Gjatë gjykimit të kësaj çështjeje avokatët kanë theksuar faktin që midis shtetit shqiptar dhe atij italian nuk është lidhur ndonjë marrëveshje dypalëshe për njohjen dhe ekzekutimin e vendimeve penale, prandaj, sipas tyre, njohja dhe ekzekutimi i një vendimi penal i një gjykate italiane do të cenonte sovranitetin e shtetit shqiptar, të cilin e ushtron vetëm Kuvendi i Shqipërisë, në rastin konkret nëpërmjet ratifikimit të një konvente ndërkombëtare ose marrëveshjeje dypalëshe. Ky pretendim është

i gabuar. Parlamenti shqiptar e ka shprehur vullnetin e tij sovran nëpërmjet miratimit të Kodit të Procedurës Penale, dispozitat e të cilit, që kanë lidhje me këtë çështje, duhet të zbatohen sipas kuptimit që ato kanë dhe interpretimit të unifikuar të tyre prej Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, të parashtruara më lart.

Duhet të theksojmë gjithashtu se në mungesë të instrumenteve juridike të nënshkruara e të ratifikuara, normat përgjithësisht të pranura të së drejtës ndërkombëtare mund të zbatohen edhe sipas parimit të vullnetit të mirë dhe të reciprocitetit. Marrëdhëniet juridiksionale me autoritetet e huaja, ndër to edhe me ato italiane, Kodi i Procedurës Penale ia ka ngarkuar Ministrisë së Drejtësisë.

Sipas nenit 512 të Kodit të Procedurës Penale, nëse kjo ministri do të procedojë ose jo për të kërkuar në gjykatë, nëpërmjet prokurorisë, njohjen në Shqipëri të një vendimi penal që ndodhet në Shqipëri, kjo është në diskrecionin e plotë të saj si shprehje e një vullneti politik të shtetit shqiptar. Ky lloj diskrecioni nuk mund të vlerësohet gjyqësisht. Gjykata në këtë fazë ka të drejtë të vlerësojë vetëm nëse kërkesa është bërë nga organi kompetent sipas ligjit dhe nëse dokumentacioni është i plotë dhe të kërkojë që ai të plotësohet sipas ligjit.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, mbështetur në nenin 141/2 të Kushtetutës, në nenin 14 germa “c” të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë” dhe në nenin 438 e 441 pika 1 germa “ç” të Kodit të Procedurës Penale,

V E N D O S Ë N:

1. Prishjen e vendimit nr.384, datë 24.7.2002 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe të vendimit nr.555, datë 20.6.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë.

2. Ky vendim për njësimin e praktikës gjyqësore dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICËS

Lidhur me çështjen penale Prokuroria e Përgjithshme, për njohje vendimi penal në ngarkim të shtetasit Arben Gori.

Kam mendimin se kërkesa e organit të prokurorisë është në kundërshtim me parimet themelore kushtetuese të një shteti dhe kryesisht me parimin e sovranitetit të shtetit.

Në bazë të nenit 2 të Kushtetutës, sovraniteti i takon popullit, i cili e ushtron këtë nëpërmjet përfaqësuesve të tij.

Në rastin që paraqitet, sovraniteti i shtetit tonë cenohet, pasi ai detyrohet të kryejë një veprim të cilin nuk ia ka autorizuar sovrani i tij dhe që cenon interesat dhe të drejtat e shtetasit të tij.

Po ashtu edhe e drejta ka sovranitetin e saj dhe ajo zbatohet në kufijtë e shtetit të saj. Asnjë organ i huaj, qoftë edhe i drejtësisë nuk mundet të veprojë në shtetin tonë, nëse nuk ka shfaqje të vullnetit nga organi përfaqësues, domethënë nëse nuk ka një marrëveshje ndërkombëtare, multi ose bilaterale.

Nëse interesat janë të tilla që duhet të kryhet një veprim, atëherë duhet të gjendet ruga e ligjshme për kryerjen e atij veprimi, pra qeveritë e të dy shteteve të lidhin marrëveshjet përkatëse, që t’i hapin rrugë realizimit të veprimtarisë së organeve të tjera.

Kjo praktikë është e njohur jo vetëm në shkallë botërore, por edhe në marrëdhëniet e shtetit tonë me vende të tjera. Si shembull për këtë marrim marrëveshjet e ndryshme të lidhura me shtetin grek.

Në rrethanat e mësipërme, çmtoj se gjykimi i çështjes duhet të pushohet, përse kohë nuk ka marrëveshje dy ose shumëpalëshe.

Agron Lamaj

MENDIMI I PAKICËS

Jemi dakord me mendimin e shumicës së anëtarëve të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, përsa i takon trajtimit në parim të problemit që shtrohet për unifikim, në lidhje me njohjen e vendimeve penale të gjykatave të huaja, në Republikën e Shqipërisë, si dhe me përfundimet unifikuese (sentencat) që u arritën në këtë vendim.

Jemi dakord, gjithashtu, edhe për trajtimin që i bëhet, nga shumica, njohjes së vendimit penal të Gjykatës së Parë Penale të Apelit të Milanos (Itali), nr. 6/01 e nr. 39/00, datë 2.2.2001, në ngarkim të të dënuarit, shtetas shqiptar, Arben Gropi.

Por, sikurse është shprehur edhe në fund të pjesës arsyetuese të këtij vendimi, ku thuhet se mendimet ndahen për zgjidhjen nëse Gjykata e Lartë mundet dhe duhet ta bëjë vetë njohjen e vendimit penal të huaj apo duhet ta dërgojë çështjen për rishqyrtim, nuk jemi dakord me zgjidhjen që i ka dhënë shumica këtij problemi, duke vendosur dërgimin e çështjes për rishqyrtim, Gjykatës së shkallës së Parë Tiranë, për arsye të mëposhtme:

Shumica shprehet se Gjykata e Lartë nuk mund të zgjerojë juridiksionin e saj fillestar, veç rastit të parashikuar në nenin 141/1 të Kushtetutës, argument që, për mendimin tonë, nuk është bindës, pasi nuk gjen mbështetje në dispozitat e Kodit të Procedurës Penale në fuqi në Republikën e Shqipërisë, si dhe përmban një keqinterpretim të dispozitës së referuar të Kushtetutës, nga ana e vetë shumicës.

Nisur nga kjo e fundit, duhet thënë se në pikën 1 të nenit 141 të Kushtetutës ku përcaktohen rastet, në të cilat Gjykata e Lartë ka juridiksion fillestar dhe rishikues, bëhet fjalë për rastet kur Gjykata e Lartë gjykon si gjykatë e shkallës së parë çështjen penale në tërësinë e saj. Në rastet e përcaktuara, saktësisht, në këtë dispozitë, Gjykata e Lartë gjykon themelin e çështjes penale, akuzën e cila përbën objektin e gjykimit të çështjes e ku bëhet fjalë për një kategori të kufizuar personalitetesh dhe funksionarësh të lartë sikurse janë: Presidenti i Republikës, Kryetari dhe anëtarët e Këshillit të Ministrave, deputetët, gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese dhe gjyqtarët e Gjykatës së Lartë.

Kurse për themelin në rastin e çështjes, objekt shqyrtimi në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, janë shprehur instancat gjyqësore të Republikës Italiane, sikurse janë: Gjykata e Pestë Penale e Milanos, vendimi i së cilës është konfirmuar me vendimin nr. 6/01 dhe nr. 39/00 regj. përgj. të Apelit të Milanos dhe Gjykata e Kasacionit të Italisë.

Kështu që kërkuesit Arben Gropi, megjithëse në mungesë, (me dëshirën e tij për t'iu shmangur drejtësisë), i janë krijuar të gjitha mundësitë ligjore për të ushtruar të drejtën e tij të mbrojtjes, mundësi, të cilën ai edhe e ka shfrytëzuar, efektivisht, nëpërmjet ankimit të vendimit të dënimit me burgim të përjetshëm, në ngarkim të tij, në instancat përkatëse gjyqësore të shtetit italian, gjersa vendimi mori formë të prerë dhe pas kësaj, organet e ngarkuara me ekzekutimin e tij të mund ta vinin atë në ekzekutim.

Mirëpo, ky vendim nuk u arrit që të vihet në ekzekutim në Itali, pasi kërkuesi ndodhej në Shqipëri dhe pikërisht kjo që edhe arsyeja, që, duke zbatuar kërkesat e ligjit, u kërkua njohja e këtij vendimi nga gjykata shqiptare.

Dihet se gjykimi i zhvilluar nga gjykatat shqiptare për njohjen e një vendimi penal të huaj nuk ka të bëjë me objektin e gjykimit që është zhvilluar nga gjykata e huaj, në kuptimin që nuk ka të bëjë me themelin e çështjes për të cilën i gjykuari është deklaruar fajtor dhe dënuar nga ajo gjykatë (gjykata e huaj). Kështu që edhe vendimi për njohjen e vendimit të gjykatës së huaj, kur plotësohen urdhërimet e dispozitave të neneve 512 e 514 të Kodit të Procedurës Penale, marrë nga gjykatat shqiptare nuk është vendim i ri, por ka karakterin e një vendimi deklarativ, në kuptimin që shprehet nëse e njeh ose jo vendimin penal të gjykatës së huaj.

Në rastin kur vendoset pozitivisht, domethënë në favor të kërkesës së prokurorit për njohjen e vendimit penal të huaj, mbaron faza e parë e këtij gjykimi. Në fazën e dytë, sipas urdhërimeve të dispozitës së nenit 516 të Kodit të Procedurës Penale, gjykata cakton dënimin që duhet të vuajë i gjykuari në shtetin shqiptar, duke bërë konvertimin e dënimit të dhënë për të nga gjykata e huaj në një nga dënimet e parashikuara për të njëjtin fakt nga ligji shqiptar, dënim që, nga natyra e tij, duhet t'i përgjigjet atij që është dhënë në vendimin e huaj, me kusht që masa e dënimit të mos kalojë kufirin maksimal, të parashikuar për të njëjtin fakt, nga ligji shqiptar. Këto urdhërime, sikurse shihet nga natyra dhe përmbajtja e tyre, kanë karakter tekniko-ligjor, madje do të thoshim më tepër teknik, gjë që na bind në për të mos u pajtuar me shumicën për mënyrën përfundimtare të zgjidhjes së çështjes në

ngarkim të kërkuesit, duke e dërguar atë në gjykatën e shkallës së parë, në një kohë kur, përderisa u pranua se ekzistojnë kushtet e njohjes së vendimit penal të huaj, konvertimi i dënimit, sipas urdhërimeve të dispozitës së nenit 516 të Kodit të Procedurës Penale, nuk ka pengesë ligjore që të bëhej nga vetë Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Përkundrazi, zgjidhja përfundimisht e çështjes nga këto kolegje do të evitonte zvarritjen e çështjes, pa cenuar të drejtat kushtetuese të kërkuesit, të cilat, sikurse u tha janë realizuar që në gjykimin në themel të çështjes në ngarkim të tij.

Vladimir Metani, Spiro Spiro